

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาที่ทำการวิจัย

วิกฤติเศรษฐกิจในปี 2540 ก่อให้เกิดปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมในวงกว้าง ปัญหาการว่างงานกลายเป็นปัญหาที่ทวีความรุนแรง และส่งผลให้รัฐบาลต้องหามาตรการต่างๆ เพื่อจัดการกับปัญหาในหลายรูปแบบทั้งทางด้านนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ประเทศ อาทิ การให้ความสำคัญกับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม การสนับสนุนโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ การผลักดันให้หน่วยงานต่างๆ ในสังกัดรัฐบาลจัดทำโครงการเสริมสร้างผู้ประกอบการใหม่ การจัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมแก่ผู้ประกอบการ การให้คำปรึกษาด้านการลงทุน ตลอดจน การจัดตั้งศูนย์บ่มเพาะธุรกิจ เป็นต้น

ในปัจจุบันธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นฐานของธุรกิจขนาดใหญ่ ทำให้เกิดการจ้างงานจำนวนมากและมีการใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นให้เป็นประโยชน์ การพัฒนาธุรกิจขนาดย่อมจึงหมายถึงการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยโดยรวม(อรพิน,2543) และผู้ที่มีส่วนสำคัญในการก่อให้เกิดธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมก็คือผู้ประกอบการ เพราะจะเป็นผู้สร้างความเข้มแข็งทั้งทางด้าน การสร้างผลกำไรและการแข่งขันในตลาด โดยพิจารณาความต้องการของลูกค้า จัดการธุรกิจในแต่ละส่วนเพื่อให้เข้ากับสิ่งที่ลูกค้าต้องการ มีระบบข้อมูลที่เหมาะสมเพื่อใช้ในการตัดสินใจทางธุรกิจ เป็นผู้ที่ต้องมีหูตากว้างไกล รู้จักใช้การช่วยเหลือภายนอกเพื่อสร้างความแข็งแกร่งให้กิจการเพื่อให้กิจการดำเนินอยู่ได้(กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม,2544) รัฐบาลใช้ความพยายามในการผลักดันให้เกิดให้เกิดสังคมผู้ประกอบการในประเทศเพื่อใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาการว่างงานภายในประเทศที่ทวีความรุนแรงมากขึ้นโดยผ่านยุทธศาสตร์ของประเทศ สำหรับจังหวัดเชียงใหม่ได้มีการกำหนดแผนยุทธศาสตร์ของสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดเชียงใหม่ ในปีงบประมาณ 2548 – 2551 โดยหนึ่งในพันธกิจที่สำคัญคือการสนับสนุนและเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรม วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม วิสาหกิจชุมชน และผู้ประกอบการในจังหวัดให้เข้มแข็ง ภายใต้ยุทธศาสตร์ของสำนักที่ว่า การพัฒนาผู้ประกอบการเดิมและสร้างผู้ประกอบการใหม่ให้มีคุณภาพและเข้มแข็งโดยผ่านแผนงานโครงการเสริมสร้างผู้ประกอบการใหม่(แผนยุทธศาสตร์สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดเชียงใหม่, http://www.industry.go.th/min/intro/province/Chiangmai/plan_con.htm)

อย่างไรก็ตาม จากข้อมูลอัตราการว่างงานของประเทศหลังการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจ (2542-2546) พบว่าเศรษฐกิจไทยมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 4.7 ต่อปี ซึ่งสามารถลดอัตราการว่างงานได้เฉลี่ยร้อยละ 0.4 ต่อปี จากที่เคยมีอัตราการว่างงานสูงในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจถึงร้อยละ 4.4 ของกำลังแรงงานรวม ในปี 2546 จึงถือว่าภาวะการว่างงานของประเทศมีแนวโน้มที่ดีขึ้นตามการฟื้นตัวของเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาโครงสร้างของผู้ว่างงานโดยจำแนกตามการศึกษาในช่วงปี 2539 - 2546 พบว่า แรงงานที่มีการศึกษาในระดับต่างๆ ส่วนใหญ่มีแนวโน้มการว่างงานลดลงตามภาวะเศรษฐกิจที่ดีขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งแรงงานที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาและระดับอาชีวศึกษามีแนวโน้มการว่างงานที่ลดลงไปอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าและใกล้เคียงกับช่วงก่อนวิกฤติเศรษฐกิจในปี 2539 แต่การว่างงานของผู้ที่มีการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยกลับอยู่ในสภาพที่น่าเป็นห่วง เพราะมีแนวโน้มการว่างงานเพิ่มสูงขึ้นเกือบ 1 แสนคนคือจาก 24,000 คนในปี 2539(ก่อนวิกฤติเศรษฐกิจ) เป็น 109,000 คนในปี 2541(ช่วงวิกฤติเศรษฐกิจ) และนับตั้งแต่ปี 2542 เป็นต้นมา การว่างงานของบัณฑิตยังคงมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จาก 97,000 คน เป็น 112,000 คน ในปี 2546(สุทธิพันธุ์, 2547: 73)

มหาวิทยาลัยพายัพเป็นมหาวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเปิดสอนในหลักสูตรภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ สำหรับหลักสูตรภาษาไทยในระดับปริญญาตรีเปิดสอนทั้งสิ้น 9 คณะวิชา 21 สาขาวิชา โดยในแต่ละปีมหาวิทยาลัยพายัพจะผลิตบัณฑิตเข้าสู่ตลาดแรงงานจากการสำรวจภาวะการได้งานทำและการเรียนต่อระดับบัณฑิตศึกษาภายใน 1 ปีของบัณฑิตพบว่า ในปีการศึกษา 2545(บัณฑิตรุ่นที่ 25) มีบัณฑิตว่างงานโดยเฉลี่ยร้อยละ 20 โดยคณะที่มีอัตราการว่างงานในอัตราสูงกว่าร้อยละ 20 ได้แก่ คณะนิติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ คณะบริหารธุรกิจ และคณะมนุษยศาสตร์(รายงานสัมฤทธิ์ผลการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยพายัพ ประจำปีการศึกษา 2545 : 126 - 127) และในปีการศึกษา 2546(บัณฑิตรุ่นที่ 26) มีบัณฑิตว่างงานในอัตราที่ลดลงคือร้อยละ 15.54 แต่อย่างไรก็ตาม คณะที่มีอัตราการว่างงานในอัตราสูงกว่าร้อยละ 20 ยังคงได้แก่ คณะนิติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ และคณะบริหารธุรกิจ (รายงานสัมฤทธิ์ผลการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยพายัพ ประจำปีการศึกษา 2546 : 82 - 84) ดังนั้นจะเห็นว่าบัณฑิตของมหาวิทยาลัยพายัพก็ได้รับผลกระทบจากปัญหาการว่างงานของบัณฑิตจบใหม่เช่นกัน

การว่างงานของบัณฑิตถือว่าการสูญเสียของความพยายามในการสร้างทรัพยากรมนุษย์ซึ่งลงทุนในรูปแบบของการศึกษาด้วยมูลค่าที่สูง บัณฑิตที่ถูกบ่มเพาะด้วยความรู้ด้านวิชาการ ทักษะ และการใช้เทคโนโลยีควรมีส่วนในการสร้างผลผลิตหรือรายได้ให้กับตนเอง ครอบครัว และประเทศชาติ ซึ่งไม่จำเป็นต้องอยู่ในรูปแบบของการเข้าสู่ตลาดแรงงานในฐานะ

ลูกจ้างที่รับผลตอบแทนเป็นค่าจ้างเงินเดือนเท่านั้น หากแต่ยังหมายถึงการใช้ความรู้ความสามารถในการจัดการ และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่มีเพื่อแสวงหาผลตอบแทนจากการเป็นผู้ประกอบการซึ่งอาจเป็น อาชีพอิสระ ธุรกิจส่วนตัว ธุรกิจขนาดย่อม หรือแม้แต่ธุรกิจครอบครัว ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างงานให้กับตนเองและในขณะเดียวกันก็ช่วยบรรเทาปัญหาการว่างงานของผู้จบการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

ดังนั้น ผู้ศึกษามีความสนใจที่จะศึกษาว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยพายัพที่กำลังจะสำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2548 มีทัศนคติต่อการเป็นผู้ประกอบการอย่างไร ความรู้หรือทักษะด้านใดบ้างที่นักศึกษาต้องการเพื่อสร้างความมั่นใจในการเป็นผู้ประกอบการในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทัศนคติและความต้องการของนักศึกษามหาวิทยาลัยพายัพต่อการเป็นผู้ประกอบการ
2. เพื่อสำรวจความต้องการของนักศึกษามหาวิทยาลัยพายัพในการเข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้นด้านบริหารธุรกิจ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงทัศนคติและความต้องการของนักศึกษามหาวิทยาลัยพายัพต่อการเป็นผู้ประกอบการ
2. เพื่อใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นให้กับฝ่ายวิชาการ สำนักงานการศึกษาภาคพิเศษ และศูนย์บ่มเพาะธุรกิจของมหาวิทยาลัยพายัพในการพิจารณาวางแผนหรือจัดการหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการ
3. เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมระยะสั้นด้านบริหารธุรกิจ

ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษาระดับคร่อมเข้าใจและความคิดเห็นที่มีต่อการเป็นผู้ประกอบการ ตลอดจนแนวโน้มพฤติกรรมการเป็นผู้ประกอบการ และสำรวจความต้องการในการเข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้นด้านบริหารธุรกิจของนักศึกษามหาวิทยาลัยพายัพที่จะสำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

ทัศนคติ หมายถึง แนวโน้มที่จะแสดงออกในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง เป็นการแสดงความรู้สึกว่าจะเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย โดยการประเมินจากความเข้าใจ ความคิดเห็น และพฤติกรรมของนักศึกษาที่มีต่อการเป็นผู้ประกอบการ (วัฒนา, 2535:181)

ผู้ประกอบการ (Entrepreneur) หมายถึง บุคคลที่จัดตั้งองค์กรธุรกิจขึ้นโดยยอมรับความเสี่ยงภัยเพื่อหวังผลกำไร (Guralnik, 1960:160) หรือ บุคคลผู้มองเห็นโอกาสทางธุรกิจ จัดการและพัฒนาองค์กรธุรกิจให้สอดคล้องกับโอกาสที่เกิดขึ้น โดยการนำเสนอนวัตกรรมทางธุรกิจ และยอมรับความเสี่ยงอันเกิดจากการดำเนินงานโดยคาดหวังผลกำไรและการเจริญเติบโต (อัษฎสิทธิ์ .2548:32)

การประกอบการ (Enterpreneurship) หมายถึง กระบวนการในการค้นหาโอกาส ความต้องการของตลาด และเผชิญหน้ากับความเสี่ยงในการสร้างองค์การ หรือการดำเนินกิจกรรมโดยบุคคลหรือกลุ่มบุคคลซึ่งร่วมกันในการผลิตหรือจำหน่ายสินค้าโดยมุ่งหวังผลกำไรและมีความเสี่ยงต่อการขาดทุน (Hatten ,2003 : 34)

นักศึกษา หมายถึง นักศึกษาของมหาวิทยาลัยพายัพในระดับปริญญาตรี หลักสูตร ปกติภาคภาษาไทยทุกคณะวิชาที่จะสำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2548 ซึ่งประกอบด้วย นักศึกษาหลักสูตร 4 ปีที่มีรหัสเข้าศึกษาเมื่อปีการศึกษา 2545 หลักสูตรต่อเนื่อง 2.5 ปีที่มีรหัสเข้าศึกษาเมื่อปีการศึกษา 2546 และหลักสูตรต่อเนื่อง 2.0 ปีที่มีรหัสเข้าศึกษาเมื่อปีการศึกษา 2547

ความต้องการเป็นผู้ประกอบการ หมายถึง ความต้องการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาในการเป็นบุคคลที่จัดตั้งองค์กรธุรกิจขึ้นโดยยอมรับความเสี่ยงภัยเพื่อหวังผลกำไร หรือ บุคคลผู้มองเห็นโอกาสทางธุรกิจ จัดการและพัฒนาองค์กรธุรกิจให้สอดคล้องกับโอกาสที่เกิดขึ้น โดยการนำเสนอนวัตกรรมทางธุรกิจ และยอมรับความเสี่ยงอันเกิดจากการดำเนินงานโดยคาดหวังผลกำไรและการเจริญเติบโต

การฝึกอบรมระยะสั้นด้านบริหารธุรกิจ หมายถึง โปรแกรมการเรียนการสอน หรือ การจัดอบรม สัมมนาเชิงวิชาการและเชิงปฏิบัติการทางด้านบริหารธุรกิจ โดยมีระยะเวลาของหลักสูตรแตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์และเนื้อหาของหลักสูตรนั้นๆ